

Dr. E. H. Costa.

Kakor strela iz jasnega, zadela nas je iznenada tužna vest o smrti našega dr. Coste. Zopet ena izvrstna moč menj med slovenskimi bramborci! in to ne prostak, ampak eden izmed najboljših generalov!

Germanski mladenči plemenitaški hodili so za časa rimskih cesarjev v Rim in dali se uvrstiti v vojsko, da bi se rimskega vojskovanja naučili. Vrnivši se v domovino postali so ravno ti mladenči strah in pogin rimskemu carstvu. Tako je bil slavni Armin (Herman) poprej v rimski vojski. Enako si prisvajajo naši mladenči na nemških univerzah nemško znanost, in ravno ti nas znajo najbolje voditi v boj zoper sovraže, kojih orožje jim je znano. Eden izmed teh bil je naš Costa; in več ko enkrat so se Nemci jezili, da jih pobija Costa z učenostjo, ki jo je pri njih pridobil. Costa je dovršil juridične in filozofične študije, in smel se je meriti v učenosti z vsakim poslancem v Avstriji.

Nemci so ga zeló sovražili, — ravno ker so se ga bali, ker so čutili, da jim je kos!

Dr. Costa je družil v sebi dve lastnosti, ki se redko skupaj nahajate: namreč veliko učenost in gibčnost. Navadno so učeni ljudje okorni, in dostikrat v parlamentarnem boji neukretni, ker preveč počasi in temeljito mislijo. Costa pa je imel zraven temeljite učenosti tudi občudovanja vredno in redko gibčnost, ali kakor Nemec bolje reče „Schlagfertigkeit.“ Vsak mahljej nasprotnika je vedel hitro parirati, paragrafe je imel kar na „žnori“, in peljal je vselej tistega v boj, ki mu je bil za trenutek najbolj pripraven; nikoli ni bil v zadregi, nikoli osupnjen, nobeden mu ni „prišel do kože“. Z eno besedo, bil je v tem res nepresegljiv, in dostikrat je vgnal s svojo gibčnostjo v govoru nasprotnike v kozji rog, njega pa nikoli niso vjeli.

Ni čuda, da so se ga Nemci v parlamentu bali, in skušali so ga osmešiti po listih, ker mu v zboru niso nič mogli — se ve da najboljši kup zmaga (!), če za človekom hodim in se iz njega norčujem, in kamnje za njim mečem, ker si ga od spred zagrabit ne upam!

Tretja izvrstna lastnost Costova je bila značajnost in doslednost.

Bili so nekateri Slovenci, ki so iz osebnega sovrašstva do Coste hoteli slikati ga kot neznačajneža. In na kaj so to obrekovanje opirali? Zvedeli so, „da je bojda nekdan kot študent nemške barve nosil.“

Kot študent! Mislimo, da jih je malo mož, ki bi za vse misli in čine svojih mladih let odgovornost prevzeti hoteli. Kaj ne počno študentje! Ali ne pijančujejo, včasih ponočujejo, pojó in razsajajo, da je joj; in če pozneje v pametna leta pridejo, ali so neznačajni, ker teh neumnosti več ne uganjajo? Študentje gorijo in se navdušujejo za marsikatero reč, ki se jim v poznejših letih neumna in abotna zdi. Zato pa jim vendar nihče ne reče, da so neznačajni. Sploh je imel „Narod“ dolgo časa smešno in otročjo taktiko, da je, če je koga očrtni hotel, privlekel vse na dan od tistega človeka, od otročjih let sem in od šolskih klopí noter do zdaj. Toraj mislimo, da o tem ni treba več zgovora. Odkar je stopil Costa kot samostalen mož v javnost, kazal se je vedno tistega, namreč odločnega narodnjaka, in to nam ne velja, kaj je počel, ko je hodil z abecednico v šolo, ali se kepal ali ne, ali se je kedaj s kakim fantom stepel ali ne, — to za nas nima nobene važnosti, in prepuščamo taka preiskovanja radi drugim.

Bojeval se je Costa za nas značajno in dosledno vsa leta; kar je za dobro spoznal, pri tem je ostal; tudi svoje taktike ni spremenil, ker je vedel, da

ni njegova taktika kriva slabega uspeha, temveč druge okoliščine, in da na noben drug način ni mogoče več doseči! Njegova taktika pa je bila „odprt vizir“, „lice v lice“ in „ne odjenjati“. Nikoli ni skušal prikupiti se kateri bodi sovražni stranki, ni skušal diplomatizirati in bratiti se s sovražnikom, ker je v svojej bistri pameti že davno sprevidel, da se na ta način pri Nemcih nič ne doseže, kajti on jih je poznal, noter do jeter in src, kakor malokateri Slovenec. Nasprotno zgrabil je sovražnika, kjer se mu je le pokazal. Kedar je bilo treba, stopil je za drevo, bežal pa ni nikoli, in vdal se ni nikdar. Lahko so ga po tem takem ustavoverci sovražili, bolj ko smrt.

Četrta lepa lastnost Costova bil je njegov pogum. Neustrašeno se je boril, ne gledé na to, ali je sovražnik v manjščini ali večini. Bil je strah nemškutarjev v Kranjskem deželnem zboru, ker je vsacega takoj posekal na tla, ki si je upal, geniti se. V državnem zboru je ustavoverce tako zvijal, da so se mu sami čudili.

Vse te in druge izvrstne lastnosti pridobile so mu imenitno mesto med Avstrijskimi politiki, in slavno ime med Slovani in federalisti.

Kjer se je imenoval Bleiweis, imenoval se je tudi Costa; oba sta veljala federalistom kot močna stebra, ustavovercem kot nevarna sovražnika.

Dr. Costa je bil pa tudi marljiv in dober delavec. Zraven ogromnih privatnih opravil in skrbi z odvetništvom nikoli ni pustil domovine iz oči, kot deželni odbornik moral je nositi vse deželne zadeve v glavi, in pri vsem tem našel je vendar še čas, predsedovati „slov. Matici“, in vredovati po njej izdane spise. Ko je bil Ljubljanski župan, moral je vladati še občinske zadeve; tako, da se more reči: malokdo zamore toliko važnih opravil ob enem, in tako izvrstno opravljati!

Imel je Costa malo prijateljev, a mnogo sovražnikov; nekaj za to, ker je imel pred nemško učenostjo premalo respekta, da bi se bil dal po judovskih listih k Bismarkovemu liberalizmu spreobrniti, še več pa iz osebnih vzrokov. Za vso njegovo pogumno bojevanje za naše pravice mu „Slov. Narod“ ni mnogo hvale dal, nasprotno so se našli nekateri, ki jim nobeno sumničenje in obtolcevanje ni bilo preborno, če so mogli z njim dr. Costo očrtni. V poslednji dōbi moral je doživeti, da so mu lastni rojaki državnozbornski stol izpodmaknili.

Vsak nepristransk človek, ki ni od liberalnega „švindeln“ oslepljen, mora reči, da dr. Costa tega ni zaslužil, in da smo mu nasprotno mnogo hvale dolžni ostali. List za listom odpada, kaj bo iz nas!

Vladar sveta, zakaj nam jemlješ najboljše bojevnike! Zgodí naj se božja volja!

Naj počiva v miru! Večnaja mu pamet!

Zabavno berilo.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu skušenega starega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

III.

Ponarejeni bankovci.

(Dalje.)

Beričema dam znamenje, da imata paziti na fanta in stopiti v sobo, če ju bom klical. Na to potrkam in vstopim. Iz naslanjača se na pol vzdigne ženska podoba, ki je najbrže prej dremala. Ko me zagleda in